

Dato 16.11.2010

Jens Kastrup Kjersgaard

Tel. +45 8728 5290

Jens.kjersgaard@ru.rm.dk

Side 1

Notat vedr. iværksætteri i uddannelsessystemet

Indhold

- Hvorfor beskæftige sig med iværksætteri i uddannelsessystemet
- Den nationale indsats
 - Selvstændighedsfonden, IDEA og Øresund Entrepreneurship Academy
 - Fonden for Entreprenørskab
- Den regionale indsats
 - Støtte til koordinering og udviklingsaktiviteter på de enkelte uddannelses-institutioner, udvikling af undervisningsmetoder og undervisningsmateriale
 - Innofactory – det virtuelle studentervæksthus
 - Midtjyske AnimationsVæksthus (Viborg)
 - Studentervæksthus Århus (Århus)
 - Business Factory (Herning)
 - Student Entrepreneurship Centre (Horsens)
 - Ark:Idea (Århus)
 - IDEA House Århus (Århus)
- Samlet vurdering

Hvorfor beskæftige sig med iværksætteri i uddannelsessystemet

Formålet med at beskæftige sig med iværksætteri i uddannelsessystemet er at gøre de studerende i stand til at skabe værdi ved at starte nye aktiviteter eller forbedre eksisterende aktiviteter, ved at tænke selvstændigt, håndtere usikkerhed, identificere og udnytte nye muligheder, samt ved at sætte sig ambitiøse mål og nå dem. Aktiviteterne kan både have et kommercielt fokus og/eller et socialt fokus. Fælles for dem er, at de skaber værdi – både for den entreprenørielle person men især for

samfundet.

Uddannelse i entreprenørskab er allerede sat på dagsordenen på de regionale uddannelsesinstitutioner, men der er behov for en øget indsats på området. Tilsvarende på nationalt plan.

Næsten alle uddannelser rummer mulighed for at identificere og udnytte en mulighed indenfor fagområdet. Men uddannelserne skal i langt højere grad end i dag opbygges og tilrettelægges, således at de studerende får mod på at tænke entreprenørielt og så de allerede i studietiden oplever, at der findes et naturligt alternativ til en fremtid som lønmodtager.

En beskæftigelse med iværksætteri i uddannelsessystemet er en langsigtet satsning, hvis effekt først vil vise sig efter en årrække ved at have bidraget til at skabe en arbejdsstyrke med flere entreprenørielle kompetencer – en arbejdsstyrke, som enten kan skabe udvikling og fornyelse indenfor rammerne af eksisterende virksomheder, eller som skaber vækst og udvikling gennem etablering af egne virksomheder.

Den nationale indsats

I 2003 præsenterede Regeringen deres "Handlingsplan for iværksættere", der udpegede iværksætteri og innovation i uddannelsessystemet som ét af 10 initiativer, der skulle styrke vilkårene for iværksættere.

48 mio. kr. (af i alt 435 mio. kr.) var afsat til initiativet, der skulle sætte iværksætterkultur på dagsordenen i det danske uddannelsessystem ved bl.a. at indgå et partnerskab med private organisationer, der gennem udvikling af en række tilbud til uddannelsesinstitutioner skulle gøre det nemt for elever og lærere at engagere sig i iværksætteri.

Handlingsplanen blev samme år fulgt op af Regeringens "Et samfund med plads til det frie initiativ" og "Innovation, iværksætterlyst og selvstændighedskultur i uddannelsessystemet", der konkretiserede indsatsen og fastlagde rammerne for en stærk, bred og koordineret indsats for styrkelse af innovation, iværksætterlyst og selvstændighedskultur i det samlede uddannelsessystem – fra folkeskolen til og med de længere videregående uddannelser.

Blandt indsatsens konkrete initiativer var:

- Etablering af et Iværksætterakademi (The International Danish Entrepreneurship Academy (IDEA)), der skulle bygge på et samarbejde mellem flere videregående uddannelsesinstitutioner og som skulle være samlingspunkt for uddannelse inden for innovation og entreprenørskab samt pædagogisk udvikling og forskning på området.
- Etablering af Selvstændighedsfonden, som skulle understøtte udviklingen af en stærk dansk selvstændighedskultur ved både at støtte generelle initiativer, der medvirker til at gøre det mere prestigefyldt at drive selvstændig virksomhed, men også ved at støtte initiativer knyttet til uddannelsessystemet, der fremmer interessen for at blive selvstændig.

Staten igangsatte i 2004 endvidere initiativet "Etablering af studentervæksthuse i tilknytning til videregående uddannelsesinstitutioner". Initiativet støttede fra 2004-2007 i alt etableringen af 7 studentervæksthuse, hvoraf de to ligger i Region Midtjylland: I 2004 støttede staten etablering af et studentervæksthus ved Handels- og Ingeniørhøjskolen i Herning og i 2006 ved

Vitus Bering i Horsens. Initiativet var med til at starte etableringen af studentervæksthuse i Danmark, og i dag er der i alt etableret 22 studentervæksthuse i relation til videregående uddannelser. 7 af disse studentervæksthuse er etableret i Region Midtjylland.

I 2006 støttede Økonomi- og erhvervsministeriet, den svenske regering, Hovedstadens Udviklingsråd (HUR), Region skåne og Øresundsuniversitetet etableringen af Øresund Entrepreneurship Academy (ØEA), der skulle forbedre og øge entreprenørskabsundervisningen på/blandt Øresundsregionens universiteter – bl.a. ved at overskueliggøre udbuddet af universitetsfag indenfor innovation og entreprenørskab i Øresundsregionen.

Selvstændighedsfonden, IDEA og Øresund Entrepreneurship Academy

Efter etableringen af Øresund Entrepreneurship Academy i 2006 var der tre institutionelle aktører, der arbejdede med at støtte udviklingen og implementeringen af entreprenørskab i uddannelsessystemet. De tre aktører var som bekendt:

- Selvstændighedsfonden / Young Enterprise
- The International Danish Entrepreneurship Academy (IDEA)
- Øresund Entrepreneurship Academy (ØEA)

Fælles for de tre aktører var, at de ikke selv udbød uddannelser, men udelukkende havde til formål at støtte udviklingen og implementeringen af entreprenørskab i de forskellige skole-, institutions- og uddannelsesformer. Dette gjorde de konkret ved at øge kvantiteten, kvaliteten, kompetencer, skabe netværk og sammenhæng i indsatsen.

De tre aktører var etableret ud fra forskellige opdrag med forskellig forankring og med forskellige konkretformulerede mål og målgrupper - såvel niveaumæssigt som geografisk - som følge:

- *Selvstændighedsfonden / YE* var etableret med grundskole, ungdomsuddannelser, videregående uddannelser og tværgående projekter som målgruppe og med en forankringen i erhvervslivet og lokalt på skoler og institutioner.
- *IDEA* var etableret med kandidatuddannelser, professionsbacheloruddannelser og akademiuddannelser som målgruppe og med en forankring i regioner samt på universiteter, professionshøjskoler og erhvervsakademier over hele landet.
- *Øresund Entrepreneurship Academy* var etableret med 14 universiteter i Øresundsregionen som målgruppe og med en forankring i Øresundsregionens universiteter.

Der var således klare forskelle og overlap mellem de tre aktører med den umiddelbare største forskel at Øresund Entrepreneurship Academy var geografisk og institutionelt afgrænset til at virke inden for de 14 medlemmer af Øresundsuniversitetet. IDEA var afgrænset til de korte, mellemlange og lange videregående uddannelser og institutioner. Mens Selvstændighedsfonden dækkede alle uddannelsesniveauer – dog med klar overvægt af aktiviteter på grundskole- og ungdomsuddannelsesniveau.

Forskelle mellem de tre aktører ses endvidere i måden hvorved de valgte at løfte opgaven:

- *Selvstændighedsfonden / YE* fokuserede meget på at uddanne lærer og undervisere til selv at kunne gennemføre iværksætter-forløb med deres respektive klasser og hold. Herudover var de meget aktive i udvikling og formidling af undervisningsmateriale, som gennem deres tilgang nåede ud til et meget stort antal elever.

Selvstændighedsfonden / YE vurderes at have haft stor succes med deres tilgang og har bl.a. formået at favne den geografiske udfordring og opnå national gennemslagskraft.

- *IDEA* fokuserede meget bredt og har generelt haft en meget "forskerorienteret" tilgang, hvor de udover tilknytning af eksterne forskere bl.a. udviklede en international masteruddannelse i "Entrepreneurship Education and Training" (IMEET) og var meget aktive i afvikling og støtte af konferencer og seminarer. Herudover har de selv stået for afvikling af en lang række fag og kurser og har satset en del på at udbrede deres studentervæksthus-koncept IDEA-House, der udgjorde rammen for IDEAs iværksætterrelaterede aktiviteter.

IDEA vurderes at have haft blandet succes med deres brede tilgang og har eksempelvis været stærke som faglig videntcenter, mens de har haft svært at favne den geografiske udfordring og opnå national gennemslagskraft.

- *Øresund Entrepreneurship Academy* har gennem en netværkstilgang fokuseret meget på udviklingsstøtte til og formidling af fag/kurser og aktiviteter. De har gjort meget for at promovere entreprenørskab og fremme de studerendes efterspørgsel efter entreprenørskabstilbud, ligesom de har haft succes med at skabe samspil mellem studenterforeninger og universiteter. ØEA har således primært taget udgangspunkt i aktiviteter og arrangementer på enkelte medlemsuniversiteter og har arbejdet for at styrke dem og udbrede dem til flest mulige studerende med henblik på at opnå størst mulig effekt.

ØEA vurderes at have haft stor succes med deres tilgang og har nydt stor opbakning blandt partneruniversiteterne i Øresundsregionen.

Fonden for Entreprenørskab

I 2010 præsenterede Ministeriet for Videnskab, Udvikling og Teknologi, Økonomi- og Erhvervsministeriet, Undervisningsministeriet og Kulturministeriet en samlet "Strategi for uddannelse i entreprenørskab".

Strategien består af tre dele:

1. Konkrete målsætninger indenfor folkeskolen, ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser samt en optimering af de eksisterende styringsredskaber med henblik på at understøtte målsætningerne.
2. En samling af den understøttende indsats under én slagkraftig aktør, Fonden for Entreprenørskab, der skal fremme uddannelse af undervisere, udvikling af undervisningsmetoder og undervisningsforløb mv. for elever og studerende på alle uddannelsesretninger.
3. Dannelsen af "Partnerskab for Uddannelse i Entreprenørskab" mellem Kulturministeriet, Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, Undervisningsministeriet samt Økonomi- og Erhvervsministeriet. Det tværministerielle partnerskab skal samarbejde om realiseringen af strategien bl.a. i form af koordinering af andre initiativer for at nå målene og i et samarbejde med Fonden for Entreprenørskab.

Fonden for Entreprenørskab (FFE) er etableret ud fra en betragtning om, at den hidtidige indsats med 3 individuelle aktører var for ukoordineret, og at der var behov for at samle og styrke indsatsen hos én stærk aktør. I praksis er etableringens foregået gennem en omstrukturering af Selvstændighedsfonden, hvis formål og vedtægter er blevet ændret, således at FFE er gearret til at løfte den nye satsning. Samtidig er den økonomiske støtte til IDEA og ØEA ophørt, da FFE fremover vil have det overordnede ansvar for under eget navn og

brand at finansiere, igangsætte og udvikle de relevante aktiviteter, som IDEA og ØEA tidligere har fået statslige bevillinger til. Dette har medført, at IDEA har skiftet navn til IDEA Entrepreneurship Centre og har ændret organisatorisk form til et center under Syddansk Universitet. Ligeledes har Øresund Entrepreneurship Academy ændret navn til Øresund Entrepreneurship men er dog videreført i sit oprindelige set-up.

FFE modtager en statslig bevilling fra globaliseringsreserven på 25 mio. kr. årligt i perioden 2010-2012. Bevillingen er fordelt på 10 mio. kr. årligt i 2011-2012 fra aftale om fordeling af globaliseringsreserven til forskning og udvikling samt 15 mio. kr. årligt i 2010-2012 fra aftale om fordeling af globaliseringsreserven til innovation og iværksætteri mv. Endelig har Videnskabsministeriet afsat yderligere 10 mio. kr. som er bundet op på en resultatkontrakt mellem staten og FFE.

Herudover skal FFE gennem samarbejde med bl.a. regionale vækstfora, kommuner, institutioner, private virksomheder, foreninger mv. forsøge at geare aktiviteterne med henblik på at øge volumen og gennemslagskraften. Den økonomiske ambition forventes at være at opnå en gearing på 1:2+, ligesom det bl.a. lykkedes Selvstændighedsfonden / YE i perioden 2005-2008¹.

Vedrørende den konkrete opgave skal FFE sikre en systematisk indsamling og spredning af viden, igangsætte aktiviteter på området og arbejde for mere opbakning og ejerskab i uddannelsessystemet. Det skal ske ved en målrettet, koordineret og tilpasset indsats på de tre uddannelsesniveauer: folkeskolen, ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser.

Konkret skal FFE varetage 10 overordnede opgaver:

1. *Udvikling af entreprenørskabsundervisning.* Fonden skal fokusere på uddannelsesinstitutionernes udvikling af undervisning i entreprenørskab på alle uddannelsesniveauer, og fonden skal medvirke til en forankring af viden og kompetencer på de enkelte skoler og institutioner.
2. *Udvikling af uddannelsesforløb, kurser og undervisningsmetoder til studerende.* Fonden skal administrere midler til udvikling af uddannelser og kurser til elever og studerende i samarbejde med uddannelsesinstitutionerne. I den forbindelse kan Fonden desuden fungere som den koordinerende instans mellem uddannelsesinstitutionerne med det formål at skabe tværfaglige tilbud, hvor studerende med forskellig uddannelsesmæssig baggrund har mulighed for at møde hinanden. Derudover kan Fonden i samarbejde med forskere og undervisere udvikle nye undervisningsmetoder og undervisningsmaterialer.
3. *Udvikling af prøver og eksamener.* Fonden skal bidrage til udviklingen af prøver og eksamensformer, der muliggør evaluering af elever og studerendes entreprenørielle kompetencer herunder medvirke til at gøre fagene meritgivende.
4. *Talentudvikling.* Fonden skal udvikle talentstøtteprogrammer for særligt talentfulde unge, som driver egen virksomhed, mens de er under uddannelse.
5. *Indsamling og formidling viden.* Fonden skal være centrum for indsamling og spredning af viden om uddannelse i entreprenørskab i Danmark. Dette kan ske via initiering af forskning, analyser og evalueringer inden for området, samt spredning af viden til relevante aktører i samfundet, herunder uddannelsesinstitutionerne.

¹ Fordelingen af de tre aktørers økonomiske midler er ifølge Forsknings- og Innovationsstyrelsens "Kortlægning af indsatsen for fremme af innovation og entreprenørskab i de danske uddannelser" i perioden 2005-2008 som følger: Selvstændighedsfonden / YE: Basisbevilling 30 mio. kr. Medfinansiering, partnerstøtte mv. 76 mio.kr. IDEA: Basisbevilling 42 mio. kr. Medfinansiering, partnerstøtte mv. 54 mio. kr. ØEA: Basisbevilling 11 mio. kr. Medfinansiering fra medlemsuniversiteter mv. 15 mio. kr.

6. *Internationale og tværnationale initiativer.* Fonden skal sikre en international og tværnational dimension i arbejdet med at fremme uddannelse i entreprenørskab. Dette kan være i form af videndeling i internationale fora, via tværnationalt samarbejde i f.eks. Øresundsregionen, eller via samarbejde med de danske innovationscentre i udlandet.
7. *Udvikle og medfinansiere entreprenørskabsstrategier i uddannelsessystemet.* Fonden kan investere i de enkelte institutioners entreprenørskabsstrategier. Det skal bidrage til, at uddannelsesinstitutionerne får ambitiøse og langsigtede strategier for undervisning i entreprenørskab. En del af Fondens bevilling vil være øremærket til investeringer i de videregående uddannelsesinstitutioner.
8. *Dialog med uddannelsesinstitutionerne.* Fonden bør understøtte udviklingen af strategien for uddannelse i entreprenørskab på alle niveauer af uddannelsessektorer.
9. *Iværksætte kulturbærende aktiviteter.* Fonden skal kunne støtte op om nye og eksisterende initiativer, der fremmer en entreprenøriel kultur, f.eks. Venture Cup, European Business Game og Global Entrepreneurship Week.
10. *Operatør på fremtidige statslige og regionale initiativer.* Fonden skal i visse tilfælde udpeges til operatør på statslige og regionale projekter, herunder strukturfondsprojekter. Samtidig skal Fonden kunne påtage sig en rolle som koordinator eller tovholder med henblik på at sikre implementeringen af statslige og regionale projekter.

Den regionale indsats

På regionalt plan har Vækstforum med afsæt i erhvervsudviklingsstrategien 2007-2009 under delmålet om at sikre stærke iværksætterkompetencer og styrke den regionale iværksætterkultur iværksat en indsats for at fremme iværksætteri og ideudvikling i uddannelserne.

indsatsen bidrager til at nå følgende mål i strategien:

- at understøtte iværksætteri som en integreret del af uddannelsesforløb på alle niveauer
- at understøtte iværksættere med særligt vækstopotentiale
- at understøtte en sammenhængende, gennemskuelig og tilgængelig erhvervsserviceinfrastruktur, der er målrettet iværksættere og virksomheders behov på forskellige stadier i virksomhedens udvikling
- ny viden om, hvordan etableringsraten i Region Midtjylland øges

Indsatsen er rettet primært mod de videregående uddannelser og fordeler sig på projekterne:

1. Støtte til koordinering og udviklingsaktiviteter på de enkelte uddannelsesinstitutioner, udvikling af undervisningsmetoder og undervisningsmateriale
2. Etablering af Studentervæksthuse
 - 2.1. Innofactory – det virtuelle studentervæksthus
 - 2.2. Midtjysk AnimationsVæksthus (MiJAV) ved TAW i Viborg
 - 2.3. Studentervæksthus Århus ved AU i Århus

Alle projekter er igangsat i perioden 2007-2009 og afsluttes, med undtagelse af Studentervæksthus Århus, med udgangen af 2010. Indsatsen er således ved at være afsluttet, og der foreligger en lang række resultater og erfaringer, der kan bygges videre på.

Vækstforums indsats komplementerer og understøtter de øvrige initiativer, der er igangsat i Region Midtjylland med henblik på at fremme iværksætteri og ideudvikling i de videregående uddannelser. Blandt de mest markante initiativer er etableringen af følgende studentervæksthuse i relation til regionens videregående uddannelsesinstitutioner:

- Business Factory ved AU-HIH i Herning
- Student Entrepreneurship Centre (SEC) ved VIA-UC i Horsens
- Ark:Idea ved Arkitektskolen i Århus
- IDEA House Århus ved Erhvervsakademi Århus i Viby

De fire projekter, der er støttet af Vækstforum, vil sammen med de øvrige initiativer i regionen blive gennemgået enkeltvis i de kommende afsnit.

Støtte til koordinering og udviklingsaktiviteter på de enkelte uddannelsesinstitutioner, udvikling af undervisningsmetoder og undervisningsmateriale

Projektet har som overordnet formål at styrke og koordinere undervisningen i entreprenørskab på de videregående uddannelsesinstitutioner i Region Midtjylland – primært de mellemlange- og lange videregående uddannelser.

Fakta

Operatør: Aarhus Universitet (overtaget efter IDEA)
Projektperiode: 01.01.2008 – 31.12.2010
Budget: 3.980.000

De konkrete aktiviteter i projektet har bl.a. omhandlet:

- *Kompetenceudvikling for undervisere.* Herunder Facilitatorkurser og kompetenceudviklingsforløb for over 100 undervisere fra en bred vifte af uddannelsesinstitutioner.
- *Udvikling og igangsætning af nye initiativer.* Herunder udvikling af nye fag og uddannelsesforløb, undervisningsmateriale og udarbejdelse af korte case-videofilm om regionale iværksættere bl.a. til brug i undervisningen.
- *Fællesaktiviteter mellem uddannelserne.* Herunder Temacamps og nationale- og internationale iværksætterkonkurrencer i alt med deltagelse af over 600 midtjyske studerende fra en bred vifte af uddannelsesinstitutioner.
- *Netværk for undervisere i iværksætteri.* Herunder etablering af undervisernetværk med over 150 undervisere fra en bred vifte af uddannelsesinstitutioner samt afholdelse af workshops og konference i relation til undervisernetværket.
- *Aktiviteter i tilknytning til studentervæksthusene.* Herunder etablering af netværk, netværksaktiviteter og kompetenceudviklingsforløb for vejledere i studentervæksthusene.
- *Etablering og udbygning af en lang række internationale relationer.*

Projektet er under afslutning og er ved at blive evalueret. De foreløbige erfaringer fra projektet er dog at:

- Projektets løbende tilfredshedsmålinger viser en gennemgående stor tilfredshed blandt de forskellige deltagergrupper med de afholdte aktiviteter og arrangementer.
- Der har været et stort og udækket behov for at etablere et undervisernetværk for undervisere i entreprenørskab. Interessen og engagementet blandt underviserne har været meget stor, og der er en stadig tilgang af nye undervisere til netværket.
- Der har været et stort og udækket behov for at etablere et netværk for vejledere i studentervæksthusene. Vejlederne i de enkelte studentervæksthuse har ofte siddet relativt isoleret i egne huse og har haft stor udbytte af at erfaringsudveksle og besøge

de øvrige studentervæksthuse. Netværket videreføres på nationalt plan af Fonden for Entreprenørskab.

- Trods en stigende ledelsesopbakning til udbredelse af entreprenørskab i undervisningen er der stadig områder, hvor det er vanskeligt at trænge igennem på fakultetsniveau. Af samme årsag er entreprenørskabsundervisere stadig ofte ildsjæle, med et stort engagement på græsrodsniveau.
- Det er samlet set projektlederens vurdering, at aktiviteter og arrangementer målrettet undervisere giver den største effekt for midlerne. Dette skyldes, at én dedikeret underviser kan nå ud til et stort antal studerende, og at en indsats overfor undervisere derfor automatisk og naturligt spredt sig som ringe i vandet.

Innofactory – det virtuelle studentervæksthus

Projektet har som overordnet formål at forsøge at skabe en balance mellem by- og landområder og give studerende i hele Region Midtjylland mulighed for at afprøve og udvikle forretningsideer, hvilket skal bidrage til at udvikle de studerendes entreprenørielle kompetencer og medføre, at flere ideer bliver omsat til kommercielle aktiviteter. Målgruppen er i modsætning til indsatsens øvrige projekter primært studerende og undervisere ved de korte- og mellemlange videregående uddannelser

Fakta

Operatør: Erhvervsakademi Dania
Projektperiode: 01.01.2008 – 31.08.2010
Budget: 1.500.000

De konkrete aktiviteter i projektet har bl.a. omhandlet:

- *Udvikling af det virtuelle forum* og løbende opgradering og integrering af en lang række funktioner som f.eks. en nyhedsfunktion og en filmfunktion.
- *Udbredelse af sitet*. Herunder implementering på Erhvervsakademi Danias 9 partnerskoler, nedsættelse af brugerpanel og etablering af facilitatorkorps på 27 undervisere fra forskellige uddannelsesinstitutioner i Region Midtjylland. Samt etablering af Innofactory som den primære informationskanal i forbindelse med Innovation Cup 2011.
- *Aktiviteter og arrangementer overfor studerende*. Herunder en årlig skemalagt Innofactorydag for alle studerende på partnerskolerne og afholdelse af Erhvervsakademi Danias årlige Innovation Cup, for 500+ studerende fra forskellige videregående uddannelser.
- *Aktiviteter og arrangementer overfor facilitatorer*. Herunder seminarer og workshops bl.a. med henblik på udbredelse/implementering af entreprenørskab i undervisningen og udvikling af sitet samt udveksling af gode cases til gensidig inspiration.
- *Vejledning og rådgivning til de studerende* bl.a. gennem henvisning af et stort antal studerende til de fysiske studentervæksthuse og til de lokale erhvervskontorer i Region Midtjylland.
- *Øvrige aktiviteter* som bl.a. netværkssamarbejde med øvrige væksthuse, iværksættermiljøer, erhvervskontorer, uddannelsesinstitutioner mv.

Slutevalueringen af projektet viste bl.a. at:

- Over 1600 studerende har benyttet Innofactory mod et måltal på 100. Projektet er således en overvældende succes målt på antallet af brugere.
- Valg af "in-house" udvikling af sitet har vist sig hensigtsmæssigt og økonomisk fordelagtigt, da ressourcerne har været tæt på, og de løbende ændringer og

opdateringer har kostet væsentlig mindre, end hvis man havde benyttet en "out-house" udvikling.

- Udbredelse af portalen til de enkelte videregående uddannelsesinstitutioner i Region Midtjylland har vist sig at være væsentligt mere krævende end først forventet – ikke mindst i tid. Projektet har i denne forbindelse erfaret, at den mest optimale måde at nå ud til de studerende er ved at få portalen implementeret hos de enkelte uddannelsesinstitutioner og deres undervisere.
- Innofactory er efter projektperiodens udløb videreført i fuld skala og med store ambitioner for fremtiden. Dette kan bl.a. tilskrives en stor opbakning fra Danias ledelse, der ser sitet som en central platform for alt, hvad der handler om innovation, kreativitet og iværksætteri. Herudover er det lykkedes Innofactory at få bevilget midler fra DEFF (Danmarks Elektroniske Forsknings- og Fagbiblioteker), hvilket skal sikre yderligere udvikling og udbredelse af sitet.

Midtjyske AnimationsVæksthus – MiJAV (Viborg)

Projektet har som overordnet formål at give studerende på The Animation Workshop mulighed for at afprøve og udvikle forretningsideer, hvilket skal bidrage til at udvikle de studerendes entreprenørielle kompetencer og medføre, at flere ideer bliver omsat til kommercielle aktiviteter.

Fakta

Operatør: The Animation Workshop
Projektperiode: 01.11.2007 – 31.10.2009
Budget: 3.900.000

De konkrete aktiviteter i projektet har bl.a. omhandlet:

- *Etablering af studentervæksthuset.* Herunder indretning af 8 arbejdspladser med tilhørende it-faciliteter og adgang til værksteds- og lydstudiefaciliteter.
- *Vejledning og rådgivning.* Herunder gennemførelse af introforløb for alle studerende på TAW, etablering af mentorordning og udvikling af rådgivningstilbud gennem etablering af samarbejde med ViborgEgnens Erhvervsråd.
- *Aktiviteter og arrangementer.* Herunder foredrag, workshops, udenlandsrejser og en række øvrige arrangementer i alt med deltagelse af omkring 700 studerende.
- *Øvrige aktiviteter* som bl.a. netværkssamarbejde med øvrige væksthuse og iværksætermiljøer og etablering af ca. 100 samarbejdsaftaler med bl.a. virksomheder.

Projektevalueringens overordnede konklusion var, at 'MiJAV er en succes in spe'. Hermed mener evaluator, at projektet samlet set er en stor succes målt på bl.a., at der er etableret nye virksomheder, skabt et stort netværk af samarbejdspartnere, gennemført en række fagligt spændende foredrag og konferencedeltagelse i udlandet, og der er stor tilfredshed med projektet blandt interessenterne; men at han har en klar fornemmelse af, at projektet kan blive endnu bedre på sigt.

Herudover peger evalueringen bl.a. på at:

- Projektet har styrket muligheden for iværksætteri inden for animation, der er etableret et fagligt miljø med forankring i The Animation Workshop, og antallet af virksomheder inden for animation er øget.
- 23 nye CVR-numre har set dagens lys, og 32 "boblere" er på vej. Antallet af virksomhedsetableringer ligger over projektets målsætning om 10-15 iværksættere. Dertil kommer, at flere studerende på The Animation Workshop har fået opgaver og dermed omsætning, men vælger at vente med at søge CVR, til de er færdige på

uddannelsen. I alt er der 32 af de såkaldte "boblere", hvilket er mere end projektets målsætning om 10-15 "boblere".

- MiJAV har medvirket til at øge omsætningen i de nye virksomheder. Blandt de 42 brugere der på evalueringstidspunktet var tilknyttet studentervæksthuset har de fleste virksomheder øget omsætningen i løbet af projektet. 40 % af virksomhederne tilskriver MiJAV denne omsætningsforøgelse.
- Projektet har haft succes med at yde rådgivning og vejledning til MiJAV-brugerne, og der er stor kvalitet i det forløb, som MiJAV-brugerne tilbydes hos ViborgEgnens Erhvervsråd, hvor bl.a. møderne med en advokat og revisor er essentielle for denne type kreative iværksættere.
- Brugere har haft mulighed for at deltage i animationskonferencer og festivaler i udlandet, og der har været studerende i blandt andet Frankrig, Sverige og Spanien. Konferencerne har dels givet deltagerne faglige input og har dels givet dem chancen for at skabe kontakter i et vigtigt netværk.
- Der skal mere fokus på vækstiværksættere. Et kommende projekt MiJAV 2.0 kan med fordel have som mål at skabe 1-2 vækstiværksættere. En iværksætter fra The Animation Workshop behøver ikke nødvendigvis være freelanceansat. Hvis den rigtige idé er der, og forretningsmodellen er på plads, er der basis for at skabe en vækstvirksomhed på animationsområdet, som formentlig har en stor fremtid.
- Der skal mere fokus på salg og markedsføring. At iværksætteren kan sælge sine ydelser er essentielt og et område, som med fordel kunne opprioriteres i studentervæksthuset. En mulighed er at gennemføre kurser i salg og markedsføring af egen virksomhed.
- The Animation Workshop bør undersøge mulighederne for at implementere et ECTS-givende kursus i iværksætteri på professionsbacheloruddannelsen. Det kan være med til at sikre deltagelsen i arrangementerne, og antallet af iværksættere kan øges. Hvis ikke det kan lade sig gøre, kan projektet integrere iværksætteri i uddannelsen i form af nogle moduler.

Studentervæksthus Århus (Århus)

Projektet har som overordnet formål at give studerende på de længere videregående uddannelsesinstitutioner i Århus-området mulighed for at afprøve og udvikle forretningsideer, hvilket skal bidrage til at udvikle de studerendes entreprenørielle kompetencer og medføre, at flere ideer bliver omsat til kommercielle aktiviteter.

Fakta

Operatør: Aarhus Entrepreneurship Centre
v. Aarhus Universitet
Projektperiode: 01.04.2009 – 31.03.2011
Budget: 6.500.000

De konkrete aktiviteter i projektet har bl.a. omhandlet:

- *Etablering af studentervæksthuset.* Herunder 23 arbejdspladser i Business Take Off og 13 borde i Business Sandbox².
- *Tiltrækning af tværfaglige studerende.* Herunder intensiv markedsføring og PR – foreløbig resulterende i 124 brugere, hvoraf 114 kommer fra 6 forskellige fakulteter på

² Business Sandbox er den del af studentervæksthuset, der tilbyder de studerende afklarings- og kompetenceforløb i relation til at starte egen virksomhed. Mens Business Take Off er den del af studentervæksthuset, der er målrettet de studerende, der har en færdig idé og som har besluttet at arbejde på at starte egen virksomhed eller måske vil arbejde med intrapreneurship

Aarhus Universitet. Mens de resterende 10 kommer fra hhv. Arkitektskolen, Maskinmesterskolen, Ingeniørhøjskolen, Kaospiloterne og VIA UC.

- *Vejledning og rådgivning til de studerende.* Herunder afklaringsforløb med bl.a. personlighedstest, workshops, coaching og arbejde med personlig udviklingsplan. Herudover bl.a. adfærdsanalyse, coaching, forretningsplansparring for brugerne i Take Off.
- *Tværfaglige og netværksskabende aktiviteter* som bl.a. IværksætterCafé-arrangementer, Fredagsmøder, Crash Courses, iværksætterkonkurrencer og andre tværfaglige arrangementer i samarbejde med bl.a. Studenterhus Århus.
- *Øvrige aktiviteter* som bl.a. netværkssamarbejde med øvrige væksthuse og iværksætermiljøer og etablering af 20 samarbejdsaftaler med bl.a. nationale nøgleaktører og uddannelsesinstitutioner i Århus-området.

Projektet er endnu ikke afsluttet, og der foreligger derfor ikke en endelig evaluering af projektet. En midtvejsevaluering er dog netop udarbejdet, og de foreløbige erfaringer peger på at:

- Studentervæksthus Århus er en succes målt på antallet af studerende, som har deltaget i studentervæksthusets forløb. Dette illustreres bl.a. ved, at de opstillede måltal for hele projektperioden er nået ca. halvvejs i projektet.
- Studentervæksthusets egne deltagerevalueringer viser, at de studerende er tilfredse med tiltagene og har opnået et udbytte af deltagelsen. Dette kan bl.a. tilskrives studentervæksthusets evne til løbende at optimere og målrette ydelser, aktiviteter og arrangementer til de studerendes behov.
- Sandbox er ikke som forventet en naturlig fødekanal til Take Off. Faktisk har det vist sig, at relativ få deltagere i Sandbox er gået videre i Take Off. Sandbox har dog stadig en stor berettigelse i relation til tiltrækning af studerende, der overvejer iværksætteri, men som mangler en afklaring om egen handlingskompetence. Sandbox er på denne baggrund også løbende forsøgt optimeret undervejs i projektet med henblik på at sikre tiltrækning af tværfaglige studerende fra alle uddannelsesinstitutioner, samtidig med at de studerende skal have en reel interesse i iværksætteri - en kombination, der har vist sig vanskelig.
- Den tværfaglige målgruppe er så bred, at det kræver differentierede tilbud – men det udfordrer tværfagligheden. Det er en stor udfordring at få optimeret såvel markedsføring og kommunikation som ydelser og arrangementer til både at kunne tiltrække de enkelte uddannelsesinstitutioner, men samtidig at sikre det tværfaglige miljø.
- De studerende i Studentervæksthus Århus kommer primært fra Aarhus Universitet. Succes'en i studentervæksthuset har derfor ikke haft så stor afsmitning på de øvrige institutioner i projektet. Opbakningen fra universitetsledelsen er til stede på strategisk niveau, men den fremtidige forretningsmodel for Studentervæksthuset er ikke færdigudviklet. Én udviklingsstrategi handler om at implementere studentervæksthuset i uddannelserne gennem ECTS kreditering og samarbejde med studienævnet på de enkelte fagområder.

Herudover peger studentervæksthuset selv på, at de med fordel kan videreudvikles og optimeres med henblik på at skabe et stærkere samarbejde mellem studentervæksthuset og det omgivende samfund - i særdeleshed SMV'er. Studentervæksthuset har udarbejdet nogle konkrete planer for denne videreudvikling, der blandt andet indebærer aktiv matching af SMV'er med studerende samt strukturerede og veltilrettelagte "Accelerator processer", hvor de studerende kan engagere sig i virksomhedernes udbudte problemstillinger gennem 1)

entreprenørskab, 2) intraprenørskab eller 3) ansættelse i virksomheden. En sådan videreudvikling kan endvidere medvirke til at gøre studentervæksthusets forretningsmodel økonomisk bæredygtigt, da der kan indtænkes en form for virksomhedsbetaling.

Business Factory (Herning)

Business Factory ved AU-HIH i Herning er sammen med Væksthus+ ved DTU i Lyngby det første egentlige studentervæksthus, der blev etableret i Danmark.

Målgruppen er primært studerende fra AU-HIH, og med et motto der lyder "Initiatori nulla hora praematura" –

"det er aldrig for tidligt at blive iværksætter", arbejder studentervæksthuset målrettet på at styrke innovations- og iværksætterlysten samt inspirere og hjælpe studerende til at skabe fremtidens virksomheder.

Fakta

Etableret af: Aarhus Universitet, Handels- og Ingeniørhøjskolen (AU-HIH) i Herning

Etableringsår: 2005

Bevillinger: 2.1 mio. fra EBST i 2005

Udover at være et af de ældste er Business Factory også et af de mest succesfulde studentervæksthuse i Danmark. Dette skyldes dels et godt koncept med nogle attraktive forhold og nogle effektive ydelser. Men også at studentervæksthuset er blevet godt integreret i uddannelsesinstitutionen, hvilket bl.a. ses ved at næsten alle husets aktiviteter er indlejret som en naturlig og meritgivende del af alle uddannelsesretninger på AU-HIH.

Den gode integration ses også ved at Business Factory bliver profileret som en naturlig opfølgning på de obligatoriske fag i tværfaglig innovation, som alle studerende på AU-HIH har i løbet af deres 2. semester. Når de innovative idéer så begynder at boble frem i løbet af studietiden, står studentervæksthuset klar med en palette af muligheder i form af valgfag og/eller længerevarende studieforløb i forretningsplanlægning og virksomhedsudvikling. Business Factory bliver således opfattet som en helt naturlig del af studiet på AU-HIH.

Student Entrepreneurship Centre – SEC (Horsens)

SEC er i lighed med de øvrige studentervæksthuse etableret med det formål at fremme iværksætteri og entreprenøriel adfærd hos studerende og undervisere og dermed bidrage til vækst og erhvervsudvikling i regionen. Målgruppen er studerende, dimittender og ansatte ved VIA University College, og studentervæksthuset opererer med en opdeling af målgruppen i: De nysgerrige, De seriøse og Iværksætterne.

Fakta

Etableret af: VIA University College i Horsens

Etableringsår: 2006

Bevillinger: 400.000 fra IDEA Syd i 2005
1,9 mio. fra EBST i 2006

Studentervæksthusets aktiviteter overfor gruppen De nysgerrige omhandler bl.a. en innovationsuge, Return Ticket to Uncharted Territory, hvor de studerende på tværs af uddannelser løser en opgave stillet af en virksomhed eller institution. Innovationsugen har deltagelse af 300-350 studerende pr. år.

De seriøse er de studerende, der ønsker at vide mere om idé- og forretningsudvikling. SECs hovedtilbud til denne gruppe er IDEA's konceptfag IDEA Pilot og Business Pilot, der hvert semester udbydes som valgfag (a 5 ECTS). Herudover tilbydes korte Tool-Training workshops,

inspirationsmøder med iværksættere o. lign. De ECTS givende aktiviteter har mellem 15 og 40 deltagere pr. semester. Mens de øvrige arrangementer har meget varierende tilslutning.

Gruppen Iværksætterne er de studerende, der er kommet til etableringsfasen. Denne gruppe tilbyder SEC bl.a. sparring og vejledning i samarbejde med lokale iværksætterrådgivere og Væksthus Midtjylland. Herudover har gruppen adgang til kontor- og mødefaciliteter i Vitus Bering Innovation Park, ligesom der er etableret aftale med virksomheder, som stiller sig til rådighed for kortere praktikforløb, hvor studerende kan arbejde med temaer, som de forventer at få brug for i egen virksomhed.

Ark:Idea (Århus)

Ark:Idea er etableret med studerende fra Arkitektskolen i Århus som målgruppe. Huset adskiller sig i deres tilgang en smule fra de øvrige studentervæksthuse ved at have en større og mere eksplicit prioritering af den personlige udvikling frem for selve processen og omstændighederne omkring etablering af virksomhed. Dette kommer også til udtryk i Ark:Ideas overordnede målsætning, der – med deres egne ord – er at bidrage til selvstændighed, selvtillid og succesoplevelser.

Fakta

Etableret af: Arkitektskolen i Århus
Etableringsår: 2007
Bevillinger: 2 mio. fra EBST i 2007

Udover en kontorplads i iværksætermiljøet udgør Ark:Ideas konkrete ydelser og tilbud til de studerende bl.a. coaching og afklaring af personlige forudsætninger for at drive egen virksomhed - eller for at lade være, workshops med en bred vifte af relevante redskaber og viden, faglig sparring med en personlig mentor fra det private erhvervsliv, adgang til iværksætternetværk bestående af engagerede alumner fra Arkitektskolen, professionel virksomhedsrådgivning og rådgivning i forbindelse med udvikling af forretningside.

Fælles for ydelserne og tilbuddene er, at de ikke indgår som en del af uddannelserne; men udelukkende er et "fritidstilbud" til de studerende. Ark:Idea er således endnu ikke en integreret del af uddannelserne på Arkitektskolen. Men indgår dog fra 2010 i skolens budget som en del af en vifte af tilbud inden for innovation og iværksætteri i regi af skolen karrierecenter. Forventningen er, at dette på sigt vil medføre at studentervæksthuset bliver en mere integreret del af skolens uddannelser.

IDEA House Århus (Århus)

IDEA House Århus er etableret af Erhvervsakademi Århus og har som målgruppe studerende og dimittender fra videregående uddannelser i hele Region Midtjylland og Region Nordjylland. Målgruppen er således meget bred, men indtil videre er brugerne udelukkende kommet fra kortere eller mellemlange uddannelser – og primært fra Erhvervsakademi Århus.

Fakta

Etableret af: Erhvervsakademi Århus i Viby
Etableringsår: 2009
Bevillinger:

Studentervæksthuset er etableret som et "rent" IDEA House, hvilket betyder, at huset er baseret på det studentervæksthus-koncept, som er udviklet af IDEA³. Dette betyder, at huset - i modsætning til de "individuelle" studentervæksthuse - bygger på et standardiseret tilbuds- og indholdskoncept som ligeledes anvendes i de øvrige 7 danske IDEA Houses.

Kernen i studentervæksthus-konceptet er 4 tilbud om kursusforløb: Idea Pilot, Business Pilot, Co-pilot samt Tool-training, der hver især er målrettet studerende med forskellige ambitioner og som befinder sig på forskellige iværksætterstadier. Herudover tilbyder studentervæksthuset praksisorienteret træning via camps og summerschools samt tilbud om rådgivning og coaching.

Samlet vurdering

På baggrund af erfaringerne fra de fire gennemførte projekter, som Vækstforum indstillede under indsatsen for at fremme iværksætteri og ideudvikling i uddannelserne, er det Region Midtjyllands vurdering, at vi er kommet rigtig godt i gang med at skabe den udvikling og implementering af entreprenørskab på regionens uddannelsesinstitutioner, der er nødvendig for at understøtte regionens fremtidige konkurrenceevne.

De gennemførte projekter har skabt nogle fine resultater med en god forventet effekt. Et par konkrete eksempler herpå er:

- Etablering og opkvalificering af undervisernetværk med over 150 dedikerede undervisere fra en bred vifte af uddannelsesinstitutioner i Region Midtjylland.
- Udvikling af et virtuelt studentervæksthus, der har været brugt af over 1600 studerende, og som er blevet en integreret i Erhvervsakademi Dania som *den* centrale platform for alt, hvad der handler om innovation, kreativitet og iværksætteri.
- Et studentervæksthus ved The Animation Workshop med stor succes i at skræddersy ydelserne til de studerendes behov og som har påvirket omsætningen positivt hos en stor andel af brugerne.
- Et tværfagligt studentervæksthus ved Aarhus Universitet med høje ambitioner og som allerede halvvejs inde i projektperioden har nået hele projektets måltal for antal brugere.

Herudover har projekterne komplementeret de øvrige initiativer i regionen og har genereret en værdifuld læring om, hvordan vi bedst målretter indsatsen fremover med henblik på at opnå optimal effekt for midlerne.

Det står også klart, at der er et stykke vej før end målene er nået, og at der fortsat er behov for en strategisk satsning og en koordineret og sammenhængende indsats for at skabe den nødvendige udvikling og implementering af entreprenørskab på regionens uddannelsesinstitutioner.

³ Se afsnittet "Selvstændighedsfonden, IDEA og Øresund Entrepreneurship Academy" for en nærmere beskrivelse af IDEA.